1. Visszatérés

Aldric de Montfort lovagi vára három hónappal ezelőtt fogadta vissza urát a Szentföldről. A lovagi torna előestéjén valami eltűnt – valami, ami mindent megváltoztathat.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

2. Két tárgy

Az eltűnt tárgyak: egy hűbéri oklevél és egy drágaköves gyűrű. Az oklevelet a király személyesen adta át Aldricnak. A gyűrű egy szaracén előkelőtől szerzett pecsétgyűrű – felbecsülhetetlen értékű rubinnal.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

3. A gyanúsítottak

A torna előestéjén a várban: Rainald de Montfort (öcs), Sibylle de Montfort (feleség), Bertrand le Noir (zsoldosvezér), Père Amédée (várkapellán), Isolde (hölgy), Hughes le Vieux (kovács), Thibaut d'Acre (lovag), Margot (szolgáló).

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

4. Az oklevél titka

Az oklevél rögzítette: Rainald és örökösei kötelesek minden keresztes hadjárathoz húsz lovagot és háromszáz ezüstmárkát kiállítani. Az oklevél elvesztése felmenthetné Rainaldot e kötelezettség alól.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

5. Keleti titok

A gyűrűt Aldric Akkon ostrománál szerezte egy szaracén előkelőtől. Thibaut szerint a drágakő – egy sötétvörös rubin – felbecsülhetetlen értékű. A várbeli pletykák szerint Sibylle a gyűrű láttán elsápadt.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

6. Éjjeli séta

Rainald a torna reggelén feltűnően nyugodt volt. Egy inas szerint Rainald éjjel fáklyával járt a folyosókon, holott szobájában gyertya égett. Megkérdezve azt mondta: Rossz volt a levegő, szellőztetni mentem.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

7. Imádság vagy alibi?

Sibylle az eltűnés reggelén vörös szemekkel jelent meg. Hölgye, Isolde azt állította, hogy úrnője egész éjjel imádkozott a kápolnában. Père Amédée azonban nem látott ott senkit – ő maga is ott volt.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

8. Suttogós reggel

Bertrand le Noir a torna reggelén Rainald közelében tartózkodott. Többen látták, hogy suttogva beszélgetek az istállóban, és amikor valaki közeledett, elhallgattak. Bertrand korábban Rainald embere volt a hadjáraton.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

9. Titkos látogatás

Père Amédée az egyetlen, aki ismerte az oklevél tartalmát – ő hitelesítette azt. A torna előestéjén hosszú időt töltött Rainald szobájában, állítólag gyóntatói célból. A gyónás titka kötelezi – de bűntett esetén is?

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

10. Hallott valamit

Thibaut d'Acre az eltűnés éjjelén hangokat hallott. Két hang volt – mondta –, egy férfi és egy nő. A nő suttogta: Ha megvan, vidd el innen. Nem láttam arcot, csak árnyékokat. Thibaut szoros barátja volt Aldricnak.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

11. Szándékos vereség?

Bertrand le Noir az első körben kiesett – megmagyarázhatatlan szabálytalanság miatt. Többen figyelték: kiesése pillanatában Rainald enyhén biccentett felé. Hughes megjegyezte: Bertrand soha nem szokott ilyen könnyen elveszíteni.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

12. Mit takart a kendő?

A torna káoszában Margot látta, hogy Isolde gyorsan átfut az udvaron egy kendőbe csavarva valamit. Isolde azt állította, hogy ételt vitt az úrnőjének. A kendő azonban üres volt, amikor megtalálták.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

13. Titkos út

Hughes le Vieux ismeri a vár titkos átjáróját – egy alagút vezet a páncélszekrény mögötti falból a külső toronyba. Az alagútban friss fáklyafüst nyomait találták. Hughes: Én nem jártam ott harminc éve.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

14. Csak a kő hiányzik

A gyűrű előkerült – részben. A rubin hiányzott belőle, a foglalatot egy istállos találta meg a szénakazalban. Isolde ujján halvány, vörös nyomot láttak. A saját gyűrűm hagyott nyomot – mondta.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

15. Régi terv

Rainald és Sibylle között régi, titkos megállapodás van – ezt Margot fedte fel. Egyszer hallottam – mondta –, hogy Rainald azt súgta Sibyllének: Ha Aldric nem tér vissza, te és én szabadon vagyunk. Aldric visszatért.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

16. Égetett bizonyíték

Az oklevél nyomozásakor Père Amédée hirtelen betegnek mondta magát. Szobájában felgyújtott pergamen hamvait találták a kandallóban. A kapellán: Régi leveleket égettem.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

17. Van másodpéldány

Thibaut tanúja volt, hogyan szerezte Aldric az oklevelet. Az oklevél másolata a jeruzsálemi lovagrendnél van – mondta. Az oklevél eltüntetése csak időt nyer, a kötelezettséget nem törli el.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

18. Megváltozott vallomás

Isolde vallomása megváltozott: bevallotta, hogy Sibylle megkérte – a gyűrűt el kell tüntetni, mert egy keleti nő szégyenét viseli magán. Isolde kivette a rubint, és Sibyllének adta. Sibylle a rubint a kútba dobta.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

19. A kulcs útja

Bertrand le Noir szerezte meg a páncélszekrény kulcsát Hughes műhelyéből, míg a kovács aludt. Rainald az alagúton jutott be, kivette az oklevelet, és Père Amédée szobájában égette el. A kapellán tudott – és hallgatott.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

20. Minden összeért

Rainald az oklevelet égette el – az alagúton, Bertrand segítségével. Sibylle a gyűrűt tüntette el – a rubint kivette és a kútba dobta. Bertrand szándékosan veszített a tornán, hogy fedje Rainaldot.

BIZONYÍTÉKKÁRTYA – Az elveszett pecsét

[Hűbériség] 1.

A hűbéri rendszerben a hűbéres köteles volt katonai szolgálatot teljesíteni urának.

✓ **IGAZ**

A hűbéri szerződés alapja a katonai szolgálat volt: a hűbéres fegyveres lovagokat állított ki urának hadjárataihoz.

[Hűbériség] 2.

A hűbéri okleveleket bárki megsemmisíthette, ha az a saját érdekeit sértette.

✗ **HAMIS**

A hűbéri oklevelek a király tekintélyét hordozták. Megsemmisítésük súlyos bűnnek számított.

[Hűbériség] 3.

A hűbériség a nemesek közötti viszonyt szabályozta, nem érintette a jobbágyokat.

✓ **IGAZ**

A hűbériség alapvetően nemesek közötti jogviszony volt: a hűbéres szabad ember volt.

[Hűbériség] 4.

A feudális anarchia azt jelentette, hogy a hűbéresek mindig engedelmeskedtek királyuknak.

✗ **HAMIS**

A feudális anarchia éppen az ellenkezője: a hűbéresek gyakorta egymás ellen fordultak vagy a király ellen lázadtak.

[Hűbériség] 5.

A hűbéri kötelezettség örököseire is átszállt.

✓ **IGAZ**

A birtok örökletes volt, és a kötelezettség is átszállt az örökösökre – ezért volt Rainaldnak fontos az oklevél megsemmisítése.

[Hűbériség] 6.

A hűbérúr és hűbérese között az eskü kölcsönös kötelezettségeket rögzített.

✓ **IGAZ**

A hűbériség nem egyoldalú volt: a hűbérúr védelmet ígért, a hűbéres hűséget és fegyveres szolgálatot fogadott.

[Rendi monarchia] 7.

A rendi monarchiában az uralkodó egyedül hozta a törvényeket, a rendek csak véleményt mondhattak.

✗ **HAMIS**

A rendi monarchia lényege: a törvényeket az uralkodó és a rendek közösen hozták.

[Rendi monarchia] 8.

A Magna Charta Libertatum (1215) a nemesek királlyal szembeni ellenállási jogát is rögzítette.

✓ **IGAZ**

Az angol Magna Charta összefoglalta a legalapvetőbb nemesi jogokat, köztük az ellenállási jogot.

[Rendi monarchia] 9.

Az adó- és katonamegajánlás a középkori Európában kizárólag az uralkodó joga volt.

✗ **HAMIS**

A rendi monarchiában az adó és katonaállítás megajánlása az országgyűlés jogköre volt.

[Rendi monarchia] 10.

A polgárság a középkori rendi rendszerben politikai jogokkal rendelkező rend volt.

✓ **IGAZ**

A polgárság a három kiváltságos rend egyike volt, amely politikai jogokat szerzett.

[Rendi monarchia] 11.

A primogenitúra azt jelenti, hogy az első szülött leány örököl.

✗ **HAMIS**

A primogenitúra az első szülött férfi öröklődési rendje.

[Keresztes hadjáratok] 12.

Az első keresztes hadjárat célja Jeruzsálem visszafoglalása volt.

✓ **IGAZ**

Az 1096-ban indult első keresztes hadjárat 1099-ben Jeruzsálem elfoglalásával ért célt.

[Keresztes hadjáratok] 13.

A keresztes lovagok csak vallási meggyőződésből vettek részt a hadjáratokban.

✗ **HAMIS**

A vallási meggyőződés mellett fontos volt a kalandvágy, a zsákmányszerzés és a politikai ambíció is.

[Keresztes hadjáratok] 14.

Akkon (Acre) fontos szerepet játszott a keresztes hadjáratok történetében.

✓ **IGAZ**

Akkon a Szentföld legfontosabb kikötővárosa volt. 1291-es elvesztése a keresztes jelenlét végét jelentette.

[Keresztes hadjáratok] 15.

A lovagrendek kizárólag harci feladatokat láttak el.

✗ **HAMIS**

A lovagrendek egyházi és katonai feladatokat egyaránt ellátták: betegeket ápoltak, zarándokokat védtek.

[Keresztes hadjáratok] 16.

A középkor világképét minden tekintetben a kereszténység határozta meg.

✓ **IGAZ**

A középkori Európában a kereszténység nemcsak vallás, hanem az egész társadalom és hatalom alapja volt.

[Lovagi kultúra] 17.

A lovagi torna elsősorban szórakozás volt, katonai jelentősége nem volt.

✗ **HAMIS**

A torna valódi harci készségeket fejlesztett. A résztvevők súlyosan megsérülhettek.

[Lovagi kultúra] 18.

A lovagi tornán a vesztes lovag elveszíthette fegyverzetét és lovát.

✓ **IGAZ**

A torna gazdasági esemény is volt: a győztes elvehette a vesztes fegyverzetét, lovát, sőt váltságdíjat követelhetett.

[Lovagi kultúra] 19.

A lovagi erénykódex kötelezett az igazság és a gyengék védelmére.

✓ **IGAZ**

A lovagi etika elvben védelmezte a gyengéket, az egyházat és a becsületes viselkedést.

[Lovagi kultúra] 20.

A középkori várban a nők semmilyen befolyással nem rendelkeztek.

✗ **HAMIS**

A várúrnő jelentős hatalmat gyakorolhatott: irányította a háztartást és férje távollétében a vár egészét.

[Lovagi kultúra] 21.

A tornán való szándékos vereség a lovagi becsület megsértésének számított.

✓ **IGAZ**

A tornán való becsületes küzdelem a lovagi etika alapkövetelménye volt. A szándékos vereség lovagi szégyen volt.

[Lovagi kultúra] 22.

A nemesség a középkori rendi rendszerben a hadakozók rendje volt.

✓ **IGAZ**

A nemességet latinul bellatoresnek – hadakozóknak – nevezték. Három rend: imádkozók, hadakozók, dolgozók.

[Vár és társadalom] 23.

A középkori vár elsősorban katonai védelmi célt szolgált.

✓ **IGAZ**

A vár lakóhely, igazgatási központ és erőd egyszerre volt. Stratégiai pontokon épültek.

[Vár és társadalom] 24.

A középkori várban a kápolna és a papság fontos szerepet töltött be.

✓ **IGAZ**

Szinte minden jelentős várban volt kápolna és várkapellán. A pap az oklevelek kezelésének kulcsszereplője volt.

[Vár és társadalom] 25.

A zsoldosok megbízhatóbb harcosok voltak, mint a hűbéres lovagok.

✗ **HAMIS**

A zsoldosok pénzért harcoltak, lojalitásuk korlátozott volt. A hűbéres lovag esküvel kötötte magát urához.

[Vár és társadalom] 26.

A középkori várban mindenki egyforma jogokkal rendelkezett.

✗ **HAMIS**

A vár szigorú hierarchia szerint működött: várúr, lovagok, papság, mesteremberek és szolgák különböző jogállásban.

[Vár és társadalom] 27.

A rendi monarchiában a helyi közigazgatást a király fokozatosan átadta a rendeknek.

✓ **IGAZ**

A rendi monarchia egyik jellemzője, hogy a helyi irányítást az uralkodó fokozatosan átadta a rendeknek.

Bónusz forrás 1 – Hűbéri oklevél részlete, 1189.

Mi, Fülöp, Isten kegyelméből Franciaország királya, ezennel rögzítjük: Rainald de Montfort lovag és örökösei kötelesek minden egyes keresztes hadjárat alkalmával húsz fegyveres lovagot és háromszáz

Igaz vagy hamis?

A hűbéri oklevél értelmében Rainald örökösei már nem voltak kötelesek teljesíteni a kötelezettséget.

✗ **HAMIS**

Az oklevél kifejezetten rögzíti, hogy az örökösökre is

Bónusz forrás 2 – Thibaut d'Acre levele egy rendtársának, 1191.

Barátom, ma tanúja voltam olyasminek, ami nem hagy nyugodni. Aldric de Montfort a fogságba esett emírtől elvett egy gyűrűt – erőszakkal, nem egyenrangú csere útján.

Igaz vagy hamis?

A levél szerint Aldric becsületes csere útján szerezte a gyűrűt.

✗ **HAMIS**

A levél egyértelműen jelzi, hogy a gyűrű erőszakkal került

Bónusz forrás 3 – A lovagi torna szabályzatából, 12. század.

Aki a tornán szándékosan elveszíti mérkőzését – akár fogadás, akár más megállapodás miatt –, azt a lovagi rend tagjai közül ki kell zárni, fegyverzetét el kell kobozni.

Igaz vagy hamis?

A szabályzat szerint a szándékos vereség komoly következményekkel járt.

✓ **IGAZ**

A tornán való becsületes küzdelem a lovagi etika

Bónusz forrás 4 – Père Amédée gyónási feljegyzéséből (töredék).

Feljegyeztem, mert a lelkiismeretem nem hagy nyugodni: valaki e várban azt kérte tőlem, hogy hallgassak arról, amit tudok. Azt mondta: A hallgatás is lehet erény, ha a béke megőrzését szolgálja.

Igaz vagy hamis?

A feljegyzés alapján Père Amédée nem tudott a bűntettről.

✗ **HAMIS**

A feljegyzés éppen az ellenkezőjét sugallja: a káplán tudott

Bónusz forrás 5 – Hughes le Vieux vallomásából.

Az alagút negyven éve van ott. Én építettem. Csak hárman tudtak róla: az előző várúr, én, és aki engem kért, hogy mutassam meg. Azt, hogy ki kérte – azt már elmondtam a várúrnak.

Igaz vagy hamis?

Hughes le Vieux vallomása szerint az alagút létezése széles körben ismert volt a várban.

✗ **HAMIS**

Hughes kifejezetten hangsúlyozza, hogy csak hárman